

Viorel TATU
Universitatea Titu Maiorescu, București

SPECIFIC INSTITUTIONS FOR "COMMON – LAW" Theoretical Article

Keywords

Real property
Personal property
Estates
Settlement
Trust
Trustee

Abstract

The English common law has its roots in the times of William the Conqueror who invaded England in 1066. He is known to be the one who has laid the foundations of the English legal system. At that time, the system comprised of a series of oral rules and it was of high importance to have a unitary, national legal system. This article examines the specific legal institutions: personal property, real property, settlement and trust in order to provide the reader an overview of some of the key aspects to understand its mechanism. The research methods used facilitate the reader's perception of the common law and its role in the society.

„Dreptul englez are câteva instituții caracteristice pentru *common – law* a căror prezentare este indispensabilă unei descrieri exacte a acestei mari familii de drept.” (Bădescu, 2002)

„Wilhelm Cuceritorul a gândit bătălia de la Hastings ca o judecată divină, o ordalie care trebuia să indice viitorul stăpân al Angliei. Victoria sa a fost văzută, în termeni juridici, în dobândirea proprietății întregului teritoriu englez; centralizarea politică s-a tradus într-un sistem administrativ de tip feudal, în care fiecare persoană, la orice nivel, posedă pământul numai ca reprezentant al suveranului central.” (Losano, 2005)

În acest context istoric, strâns legată de tradițiile juridice britanice, ca element de identificare a sistemului juridic de „*common – law*”, este reglementarea dreptului de proprietate.

„Conservatorismul dreptului englez a condus la păstrarea unei structuri de tip feudal a proprietății. Această structură este însă numai aparentă, deoarece sub formele medievale se ascund modalități foarte propice de apărare a proprietății private. *Property law*, dreptul proprietății cuprinde o tehnică considerabil diferită de protecție a drepturilor reale față de cea care poate fi întâlnită în oricare din sistemele juridice de pe continent.” (Zlătescu, 1997).

Dreptul englez evidențiază distincția dintre *real property* și *personal property*.

Potrivit aceluiași autor, „într-o explicație modernizată și considerabil simplificată, **real property** ar cuprinde acele drepturi subiective care sunt ocrotite prin acțiuni reale, în timp ce **personal property** ar acoperi sfera drepturilor protejate prin acțiuni personale.”

În prezent, regimul celor două instituții juridice s-a apropiat foarte mult, o distincție a celor 2 (doi) termeni fiind întâlnită în materia succesiunilor.

Sunt instituții juridice specifice „*common law*” – ului:

1. „*Personal Property*”

Conceptul juridic de *personal property* se referă la 2 (două) categorii de bunuri distincte:

- *choses in possession* – vizează bunurile susceptibile de a fi posedate (bunuri corporale și bunuri încorporale);

- *choses in action* – are în vedere alte bunuri ca de exemplu: creanțele, mărcile de fabrică și de comerț, drepturile de autor etc., excluse de la protecția oferită de acțiunile introduse în instanță, având ca obiect bunurile primei categorii.

În fapt, posesiunea determină prezumția de proprietate – *prima facie evidence of ownership*.

Acțiunea prin care proprietarul poate solicita justiției sancționarea oricărei atingeri adusă proprietății sale, de către un autor, printr-un act

fizic, indiferent de modalitatea în care s-a produs poartă numele de *trespass*.

Mai mult decât atât, în mod corelativ, proprietarul poate intenta o acțiune denumită *trover* și împotriva oricărui dobânditor al unui bun al său.

Demn de remarcat este și faptul că, în general, termenul juridic de *possession* este folosit în legătură cu bunurile mobile; pentru bunurile imobile se folosește noțiunea de *seisin* (sezină).

2. „*Real Property*”

În esență, *real property law* desemnează sistemul drepturilor reale imobiliare, al diferitelor forme de proprietate și de închiriere.

Conform dreptului englez, pentru păstrarea unor aparențe a relațiilor de proprietate de tip feudal, fără acoperire în actualitate, terenurile întregii țări aparțin coroanei.

Practic, în această accepțiune, cei ce dețin terenurile nu sunt adevărați proprietari, dreptul lor asupra imobilelor fiind consecința raporturilor de vasalitate dintre rege și supuși.

Vasalii nu stăpânesc pământul ci doar „*il țin*”, cu acordul seniorului.

Actualmente, în materia proprietății imobiliare se regăsește o instituție juridică distinctă – *estates*-ul, cu vechi rădăcini feudale.

În dreptul romano-germanic, necesitatea coexistenței mai multor drepturi reale asupra unui singur bun este reglementată prin dezmembrămintele de proprietate.

Spre exemplu, în cazul uzufructului, dreptul de proprietate are următoarele componente:

- dreptul de folosință (*usus*) și dreptul de a culege fructele (*fructus*) – trec asupra persoanei beneficiare;

- dreptul de dispoziție (*abusus*) – rămâne în beneficiul „nudului” proprietar.

În dreptul englez, care nu cunoaște instituția juridică a dezmembrămintelor de proprietate, se folosește posibilitatea existenței mai multor *estates* – uri asupra unui bun individualizat; în practică, se stabilește un drept de proprietate completă a fiecărui titular în parte asupra *estates* – ului său.

Există două mari categorii de *estates* – uri:

- *estates of freehold* – cu durată temporală nelimitată – persoana în cauză beneficiază de toate atributele unui proprietar absolut.

- *leasehold estates* – cu durată temporală limitată – persoana respectivă beneficiază, de exemplu de un contract de închiriere al bunului, pe perioadă determinată. (Zlătescu, 1981)

„O regulă principală în Anglia era – după 1066 – că asupra proprietății se puteau exercita, concomitent, mai multe drepturi: deținătorul fondului poate să-l închirieze, uzufructul poate fi lăsat altei persoane și nuda proprietate la altcineva. Fiecare dintre acești beneficiari, putea dispune, separat, de dreptul său, iar prin actele

unui beneficiar nu pot dispărea drepturile celorlalți.” (Bonciog, 2010).

3. „Settlement”

Inițial, în Evul Mediu „reglementarea succesiunilor, bunăoară, pornește de la ideea că întreaga avere, inclusiv titlurile nobiliare să rămână primului născut, în contextul unor *settlements* de familie inalienabile.” (Zlătescu, 1997)

Ulterior, la începutul sec. XX (1925) acest regim feudal a fost „corectat” acceptându-se ideea potrivit căreia, dintre bunurile ce reprezintă „settlement” – urile de familie, pot fi înstrăinate acelea fără o valoare afectivă/sentimentală deosebită, sumele de bani obținute devenind parte din patrimoniul familial.

4. „Trust” – ul

A fost cunoscut inițial sub denumirea de *use – ad opus* (din lat. opus – lucru trebuitor). Prin *Statute of Mortmain* (1279 și 1290) beneficiază de o nouă reglementare, primind denumirea actuală de *trust*.

Este o instituție specifică *common – law*, în care esența raporturilor juridice constă în încredințarea unor bunuri către o anumită persoană, cu o destinație specială, pentru un scop anume.

„Trust-ul este un set de norme în care o persoană trustee primește proprietatea unui bun mobil sau imobil în avantajul unei alte persoane numită *beneficiary* sau, în anglo-normandă, *cestui que use* (cel care folosește). La început, norma a fost utilizată pentru a evita impozitele fiscale impuse de către seniorii feudali în momentul decesului proprietarului bunului. Instituind trusts, bunul era încredințat unei persoane sau instituții, cu misiunea de a deține proprietatea în beneficiul altor persoane, indicate de către creatorul moștenirii; aceste persoane beneficiau astfel de roade, fără a face subiectul impozitării.” (Losano, 2005)

Alături de trustee (cel care urmează să execute trust-ul primind proprietatea bunurilor) și *cestui que trust/beneficiary* (cel în folosul căruia se acționează), un al subiect al raportului juridic dedus discuției este *settlor* (cel care constituie trust – ul). Prin raportare la dreptul romano – germanic, *trust* – ul este corespondent donației, legatului cu sarcini, regimului de tutelă sau de curatelă, este destinat pentru ocrotirea intereselor patrimoniale ale unui terț, îndeplinind funcțiile unui executor testamentar; poate fi folosit pentru evitarea unui faliment sau pentru constituirea unei garanții reale. *Trust* – ul nu este echivalentul unui contract; el „ia naștere” din voința unilaterală a celui ce constituie. Așa după cum afirmă Victor Dan Zlătescu, un exeget al dreptului comparat „un *trust for sale* se poate constitui în vederea facilitării vânzării unor bunuri, un *charitable trust* îndeplinește funcțiile unei fundații, un *business trust* ține locul unei societăți de capitaluri.”

Pe de altă parte, *trust* – ul nu este niciodată nul pentru lipsa celui care urmează să execute, pentru a primi în schimb proprietatea unor bunuri.

În astfel de situații, tribunalul desemnează un trustee dintr-un corp de funcționari purtând denumirea de *public-trustee*.

În condițiile în care *common – law* – ul nu cunoaște distincția între dreptul privat și cel public, noțiunile juridice de *private trust* și *public trust* au înțelesuri deosebite față de cele de *trust* de drept privat, respectiv *trust* de drept public.

Astfel, definiția *private trust* este aceea de drept comun al *trust* – ului, iar sintagma *public trust* desemnează formele speciale, derogatorii ale acestei instituții juridice.

Un exemplu clasic de *public trust* este constituit de *charitable trust*, ce îndeplinește unele dintre funcțiile fundației, instituție necunoscută dreptului englez; în esență, *charitable trust* are ca obiect opere de binefacere, de știință și de sănătate publică. (Zlătescu, 2002)

Mulțumiri

RO: „Această lucrare a beneficiat de suport financiar prin proiectul “Exzellență interdisciplinară în cercetarea științifică doctorală din România – EXCELLENTIA” cofinanțat din Fondul Social

European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contract nr. POSDRU/187/1.5/S/155425.”

EN: “This work was supported by the project “Interdisciplinary excellence in doctoral scientific research in Romania - EXCELLENTIA” co-funded from the European Social Fund through the Development of Human Resources Operational Programme 2007-2013, contract no. POSDRU/187/1.5/S/155425.”

BIBLIOGRAFIE

- [1] Bădescu, Mihai (2002). *Familii și tipuri de drept*. București: Editura Lumina Lex.
- [2] Bonciog, Aurel (2010). *Curs de drept privat comparat*. București: Editura Universul Juridic.
- [3] Losano, Mario G. (2005). *Marile sisteme juridice, Introducere în dreptul european și extraeuropean*. București: Editura All Beck.
- [4] Zlătescu, Victor Dan (1997). *Drept privat comparat*. București: Editura Oscar Print.
- [5] Zlătescu, Victor Dan (1981). *Geografie juridică contemporană*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.